

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Gfv.VII.30.347/2017/6.

A tanács tagjai: . Farkas Attila a tanács elnöke
 . Gáspár Mónika előadó bíró
 . Csőke Andrea bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Ádám Sándor ügyvéd

Az I. rendű alperes:

A II. rendű alperes:

Az I. rendű alperes képviselője: Kézdi L. Nagy és Lombos Ügyvédi Iroda

A II. rendű alperes képviselője: Balassy Ügyvédi Iroda

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.112/2016/4/II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
Fővárosi Törvényszék 27.P.21.103/2014/55. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a II. rendű alperesnek 15 napon belül 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 630.000 (hatszázharmincezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- 1 A felperes a perben nem álló **F.** Társaság (a továbbiakban: adós gazdálkodó szervezet) törvényes képviselője volt, így kötött az általa képviselt társaság nevében 2006. augusztus 21-én bankhitelszerződést, majd 2007. január 12-én bankszámlahitel szerződést az I. rendű alperessel. A bankhitelszerződés biztosítására a felperes 2006. augusztus 21-én az I. rendű alperessel keretbiztosítéki jelzálogszerződést, a bankszámlahitel szerződés biztosítékeként pedig 2007. január 12-én készfizető kezességvállalási szerződést kötött.
- 2 Az adós gazdálkodó szervezet felszámolási eljárás eredményeként megszüntetésre és a cégjegyzékből törlésre került.
- 3 Az I. rendű alperes a bankhitelszerződésből eredő követelését 2014. április 14-én a II. rendű alperesre átruházta.
- 4 A felperes gyermekkorától kezdődően pszichés betegségben szenved, bipoláris zavara miatt rendszeresen egészségügyi ellátásra, illetve kórházi kezelésre szorult.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- 5 A felperes a 2012. október 19-én benyújtott keresetében a "**F.**" Kkt. és az I. rendű alperes által 2006. augusztus 21-én kötött bankhitelszerződés, valamint az annak biztosítására közte és az I. rendű alperes között ugyanezen napon létrejött keretbiztosítéki jelzálogszerződés, továbbá a "**F.**" Kkt. és az I. rendű alperes által 2007. január 12-én kötött bankszámlahitel szerződés biztosítására ugyanezen napon a felperes és az I. rendű alperes között létrejött készfizető kezesi szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 239/A. §-a, 17. § (1) és (3) bekezdése alapján, arra hivatkozással, hogy a felperesnek hiányzott az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége.
- 6 Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

- 7 Az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletében a kereset szerint megállapította a **F.** Közkereseti Társaság és az I. rendű alperes között létrejött bankhitel szerződés, a felperes és az I. rendű alperes között létrejött keretbiztosítéki jelzálogszerződés, illetve a készfizető kezesi szerződés semmisségét.
- 8 A II. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott - azaz a készfizető kezesi szerződés semmisségét

megállapító - részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

- 9 A jogerős ítélet indokolása szerint a másodfokú bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 51. § a) pontja alá tartozó alperesi pertársaság miatt, a fellebbezés alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a 2006. augusztus 21-i bankhitelszerződés és a keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvénytelensége iránti kereset tekintetében bírálta felül. A bankhitelszerződés érvénytelensége iránti keresetet a másodfokú bíróság a Pp. 123. §-ában írt feltételek közül a felperes jogmegóvási szükségletének hiányában utasította el. A keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kereset tekintetében - amelyet a felperes a Ptk. 239/A. §-ának (1) bekezdése szerint szerződő félként előterjeszthetett - a másodfokú bíróság a Ptk. 17. § (3) bekezdése alapján elsőként azt vizsgálta, hogy indokolt volt-e cselekvőképesség mellett a szerződés megkötése, annak tartalma és körülményei szerint. A Ptk. 219. § (1) bekezdése, 221. § (1) bekezdése alapján rögzítette a másodfokú bíróság, hogy a felperes által képviselt gazdasági társaság jóváhagyására mutató körülmények mellett megállapítható volt a bankhitelszerződés létrejötte. A bankhitelszerződés keretében kölcsön alszerződés kötésére és folyósításra került sor, a hiteladós törlesztett is, amíg a felperes volt a tulajdonos-ügyvezetője a társaságnak, felmondásra csak a felperes tagsági jogviszonyának megszűnése után, 2009-ben került sor. Az ítélet tábla álláspontja szerint gazdasági társaság tagja, ügyvezetője képes befolyásolni a társaság működését, kötelezettségei teljesítését, társaság biztosíték nélkül nem jutna hitelforráshoz, amivel felmerülne a tag helytállási kötelezettsége a vagyonával, ezért megállapítható volt az ingatlan biztosítékkul adásának indokoltsága.
- 10 Rámutatott a másodfokú bíróság a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelése körében, hogy a felperes szerződéskötéskori cselekvőképtelen állapotát sem a szóban is kiegészített szakértői vélemény, sem a meghallgatott tanúk nem támasztották alá. A perben beszerzett orvosszakértői vélemény írásbeli és szóbeli kiegészítésével együtt bizonytalanná vált a tartalmát illetően. Az alapszakvélemény a felperes belátási képességét nagymértékben csökkentnek minősítette, amelyet a szakértő azzal egészített ki, hogy nagy valószínűséggel kimondható, a perbeli nyilatkozat megtételekor a felperes belátási képessége teljesen hiányzott. Meghallgatása alkalmával azonban a szakértő nem állította megállapításának a teljes bizonyossággal határos valószínűségét.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- 11 A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az első fokon eljáró bíróság ítéletének helybenhagyását kérte annak megállapításával, hogy a 2006. augusztus 21. napján kelt bankhitel szerződés biztosítására létrejött keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvénytelen.

- 12 Állította, hogy a keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvénytelenségére irányuló keresetet elutasító ítéleti rendelkezés sérti a Ptk. 17. § (3) bekezdését, illetve a Pp. 164. § (1) bekezdését és a 206. § (1) bekezdését.
- 13 Kifejtette, hogy a Ptk. 17. § (3) bekezdésében meghatározott szempontrendszer alapján a fél szükségletei oldaláról kell vizsgálni az ügylet megkötésének indokoltságát ésszerű feltételek mellett. Az indokoltság különösen akkor állapítható meg, amennyiben a cselekvőképtelen személy által kötött szerződés csekély jelentőségű és már teljesebbé ment. A perbeli keretbiztosítéki jelzálogszerződés egyik kritériumnak sem felel meg, nem a felperes érdekeit, hanem az általa képviselt társaságét szolgálta a kölcsönnyújtáshoz. Hangsúlyozta, hogy a felperes a jelzálogszerződéssel az egyetlen tulajdonában álló és egyúttal a lakhatását biztosító ingatlanát terhelte meg, amely nem tekinthető csekély jelentőségűnek, sem a mindennapi élet átlagos, szokásos jogügyletének. Állította, hogy személyét tekintve nem volt indokolt a keretbiztosítéki jelzálogszerződés megkötése.
- 14 Hivatkozott arra, hogy bizonyítási kötelezettségének eleget tett, a másodfokú bíróság jogszabálysértő módon mérlegelte felül az ügyben beszerzett szakvéleményt és az egyéb rendelkezésre álló bizonyítékokat. A bizonyítási eljárás eredménye alátámasztotta, hogy a keretbiztosítéki jelzálogszerződés aláírásakor a felperes cselekvőképtelen állapotban volt. A másodfokú bíróság az „inkább igen, mint nem” szakértői kijelentést iratellenesen alakította át százaléokban kifejezhető értékelésre. Kiemelte a becsatolt orvosi dokumentációt, abból állapotrosszabbodását 2006-ban, illetve folyamatos orvosi kezelése szükségességét, amelyet a tanúk is megerősítettek.
- 15 Megjegyezte, hogy az utóbb elrendelt cselekvőképességét korlátozó gondnokság ténye nem zárja ki a belátási képességének hiányát a szerződéskötéskor.
- 16 Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- 17 A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- 18 A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése szerint kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a felperes által megjelölt okok miatt - az alábbiakra tekintettel - nem találta jogszabálysértőnek.
- 19 A felülvizsgálati eljárásban abban kellett állást foglalnia a Kúriának, hogy a jogerős ítélet a Ptk. 17. § (1) és (3) bekezdésének megsértésével vizsgálta-e a keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvényességét, és emiatt tévesen jutott-e arra a következtetésre, hogy nem teljesült az érvénytelenség megállapításához szükséges feltételrendszer, egyrészt a felperes belátási képességének teljes hiánya a szerződéskötéskor, másrészt a

jognyilatkozat indokolatlansága a felperes cselekvőképessége esetén.

- 20 A másodfokú bíróság az érvénytelenség okát e kettős követelményrendszer szerint vizsgálta, és a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdésén alapuló mérlegelésével megalapozottan következtetett a felperes cselekvőképtelen állapota bizonyításának sikertelenségére. A felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok mérlegelése körében támadta a jogerős ítéletet, azonban a felülvizsgálati eljárásban - rendkívüli perorvoslati jellege miatt - nincs helye a bizonyítékok felülmérlegelésének (BH2013. 119., BH2002. 29.). A támadott ítéletnek nem volt a felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hibája: sem iratellenesség, logikai ellentmondás, sem nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés. Jelen ügyben a beszerzett bizonyítékok (orvosi iratok, tanúvallomások) egyike sem szolgáltat értékelhető adattal a felperes egészségi állapotára a szerződéskötés idején, e körben maga a felperes sem tett részletes tényelőadást. Helytállóan emelte ki a másodfokú bíróság, hogy az orvosszakértői vélemény nem tudott egyértelmű, kellő bizonyosságú választ adni a felperes belátási képességéről, annak teljes hiányáról a vizsgált jognyilatkozata idejére. Az, hogy a felperes álláspontja a szakvélemény bizonyító erejét illetően eltér a másodfokú bíróságtól, a bizonyítékok ismételt egybevetésére irányul, amelyre felülvizsgálati eljárásban nincs mód (BH2012. 179.).
- 21 Rámutat a Kúria, hogy a felülvizsgálati kérelem hivatkozásával szemben a másodfokú bíróság nem alapította döntését a felperessel szemben utóbb elrendelt, cselekvőképességét csupán korlátozó gondnokságra.
- 22 Egyetértett a Kúria a másodfokú bíróság álláspontjával a felperes jognyilatkozata indokoltságának kérdésében. A felperes a jelzálogszerződést a tagságával működő és ügyvezetése alatt álló gazdasági társaság kölcsönügyletének biztosítására kötötte meg. A személyes adós és a zálogkötelezett társasági jogi kapcsolatára, valamint a zálogszerződés alapvető járulékos jellegére tekintettel ezért nem volt elszigetelten, kizárólag a felperessel létrejött kötelelem keretein belül vizsgálható a jelzálogszerződés indokoltsága. A felperes és az általa képviselt adós érdeke nem tért el. A felperes esetében a támadott jogügylet indokoltsága közvetetten, társasági jogi pozícióján keresztül jelentkezett.

Záró rész

- 23 A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett körben a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- 24 A felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a II. rendű alperes felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.

(VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései alapján határozta meg.

- 25 A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdésén és 14. §-án alapul.
- 26 A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k.
előadó bíró, Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

A kiadmány hiteléül: